

Major děl. Josef Veselý a škpt. děl. Hynek Štroma jer:

Vyhodnocování úchylek středního bodu nárazu, označených letcem podle světových stran.

V našem předpise D-VII-4 „Palba dělostřelectva s leteckým pozorováním“ je uvedeno, že pozorovatel v letounu udává úchylky středního bodu nárazu vzhledem k světovým stranám tenkrát, když mu není palebné postavení s ním střílející baterie známo.

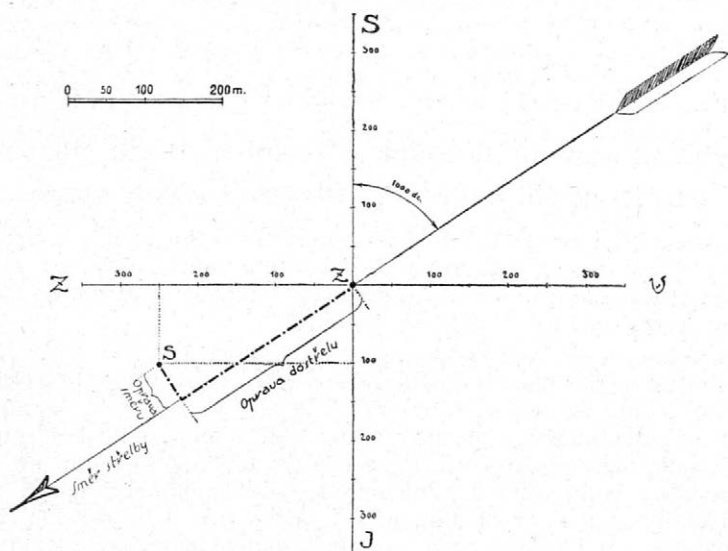
V praxi se obvykle vyhodnocují takto udané úchytky tím způsobem, že si velitel střílející baterie udělá ve speciálce nebo v plánu středem cíle kříž, jehož jedna osa směřuje od jihu k severu a druhá od západu k východu, a na ně si odměří v měřítku mapy nebo plánu velikost letcem udané úchytky podle světových stran. Průsečík rovnoběžek s osami mu udá polohu středního bodu nárazu vzhledem k cíli. Úhloměrem změří úchytku strany i dálky a podle výsledku opraví prvky pro další střelbu. Některý velitel baterie neudělá ani to a prostě odhadem si označí polohu středního bodu nárazu a po změření velí opravené prvky do baterie. Jiný zase používá k vyhodnocení čtverečkované sítě, což je zase zdlouhavé a nepohodlné.

Tyto obvyklé způsoby vyhodnocování jsou velmi nepraktické a nepřesné. Na př. na speciálce lze menší úchytky velmi nesnadno a nepřesně zaznamenávat, jednak pro příliš malé měřítko mapy, jednak pro nepřehlednost.

Je však možno velmi přesně a jednoduše takové úchytky vyhodnotit jiným způsobem, který se v praxi velmi dobře osvědčil. Na obyčejném a výhodněji na milimetrovém anebo čtverečkováném papíře nakreslíme dvě osy k sobě kolmé a označíme je světovými stranami. Průsečík obou os znázorňuje zástřelný bod v cíli. Po obou stranách os naneseme dělení v příslušném měřítku, které jsme si pro vyhodnocování předem zvolili, a dílky vhodně očíslováme. Potřebujeme ještě na náčrtek nanést úhel, který svírá směr střelby s některou světovou stranou. Ten změříme úhloměrem na mapě nebo na plánu, kde máme zakreslen cíl a též palebné postavení ba-

terie. Zjištěný úhel nanese se v náčrtku a nakreslí se směr střelby přímkou, kterou prodloužíme také ve směru střelby za cíl a opatříme šipkou. Tím máme veškerou přípravu hotovu a můžeme vyhodnocování provádět.

Udá-li pozorovatel úchyly středního bodu nárazu podle světových stran, nanese se udané úchyly na příslušné přímce světové strany náčrtku, v těchto místech vztýčíme kolmice a průsečík kolmic nám udá polohu středního bodu nárazu vzhledem k cíli. Nyní spustíme ze získaného průsečíku zase kolmici na směr střelby. Vzdálenost od místa středního bodu nárazu k směru střelby je oprava směru a vzdálenost od bodu vzniklého protětím kolmice spuštěné na směr střelby až ke středu os je oprava dostřelu. Tyto vzdálenosti změříme v měřítku náčrtku. Opravu strany v dc dostaneme, když vzdálenost středního bodu nárazu od směru střelby v **m** dělíme délkou střelby v **km**. Dálku pak opravíme o změřenou hodnotu v příslušném smyslu. To je veškerá práce spojená s vyhodnocením.

Pro objasnění si provedeme příklad na připojeném náčrtku v měřítku 1:5.000. Směr střelby svírá se severem úhel 1000 dc. Pozorovatel udal úchyly středního bodu nárazu: západně 250 m a jižně 100 m. Na našem náčrtku je to západně pátý dílek a jižně druhý dílek. V těchto místech vztýčíme kolmice a průsečík S nám udává polohu středního bodu nárazu vzhledem k cíli a jsou tedy rány vpravo a dlouhé. Ze získaného bodu S spustíme kolmici na směr střelby a změříme. Bod S je v našem měřítku ve skutečnosti 11 mm vpravo od směru střelby, t. j. ve skutečnosti 55 m. Střelíme-li na 5 km, je oprava strany $\frac{55 \text{ m}}{5 \text{ km}}$ t. j. 11 dc více. Průsečík kolmice spuštěné z bodu S na směr střelby je v našem měřítku od Z 52 mm dále, t. j. ve skutečnosti 260 m, což vyžaduje opravu na dálce o 260 m méně.

Tento způsob je podobný způsobu zastřelení směru použitím improvizovaného pozorování oboustranného.